

จังหวัดยโสธรมีเนื้อที่ 4,161 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดในเขตอีสานตอนกลางเป็นที่ราบสูงมีดินปนทรายทางทิศเหนือมีภูเขาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพาน พืชสำคัญที่ปลูก เช่น ข้าว ปอ มันสำปะหลัง สามารถทำได้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น ในฤดูแล้งมีความแห้งแล้งมาก อากาศร้อนจัด ในฤดูหนาวอากาศหนาวจัด สามารถเพาะปลูกพืชผักสวนครัวได้ดี สภาพของป่าเหลือน้อย มีลักษณะเป็นป่าโปร่ง ทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออกเป็นที่ราบเหมาะสำหรับเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์ ทางทิศใต้เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา มีแม่น้ำชีไหลผ่าน เป็นระยะทางประมาณ 110 กิโลเมตร

ประวัติ

จากพงศาวดารเมืองยโสธรได้บันทึกไว้ว่า เมื่อราวๆ ปี พ.ศ. 2340 พระเจ้าวรวงศา (พระวอ) เสนาบดีเก่าเมืองเวียงจันทน์ กับสมัครพรรคพวกเดินทางอพยพจะไปอาศัยอยู่กับเจ้านครจำปาศักดิ์ เมื่อเดินทางถึงดงผีสิงห์เห็นเป็นทำเลดี จึงได้ตั้งหลักฐานและสร้างเมืองที่นี้เรียกว่า “บ้านสิงห์ท่า” หรือ “เมืองสิงห์ท่า” ต่อมาใน พ.ศ. 2357 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะบ้านสิงห์ท่าแห่งนี้ขึ้นเป็น “เมืองยโสธร” ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ มีเจ้าเมืองดำรงบรรดาศักดิ์เป็นพระสุนทรราชวงศา

ในปี พ.ศ.2515 ได้ยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดยโสธร โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 70 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2515 ได้แยกอำเภอยโสธร อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอมหาชนะชัย อำเภอป่าดัว อำเภอเลิงนกทา และอำเภอกุดชุม ออกจากจังหวัดอุบลราชธานี และรวมกันเป็นจังหวัดยโสธร ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2515

อาณาเขตและการปกครอง

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดนครพนม
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจุบันจังหวัดยโสธรแบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอคำเขื่อนแก้ว อำเภอมหาชนะชัย อำเภอป่าดัว อำเภอเลิงนกทา อำเภอกุดชุม อำเภอค้อวัง และอำเภอทรายมูล

การเดินทาง

ทางรถยนต์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ถึงจังหวัดสระบุรีจึงเลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ผ่านจังหวัดนครราชสีมาไปทางอำเภอพิมาย ผ่านอำเภอหนองสองห้อง และอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น แล้วจึงแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 23 ผ่านอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอธวัชบุรี อำเภอเสลภูมิ แล้วจึงถึงจังหวัดยโสธร รวมระยะทางประมาณ 531 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 7 ชั่วโมง

รถโดยสารประจำทาง จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารธรรมดา และปรับอากาศ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ สถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนกำแพงเพชร 2 โทร. 936-2852-66

รถไฟ จะต้องลงที่จังหวัดอุบลราชธานี

เครื่องบิน จะต้องลงที่จังหวัดอุบลราชธานี แล้วต่อรถยนต์ มาลงที่ยโสธรอีก 99 กิโลเมตร

ระยะทางระหว่างอำเภอเมืองไปอำเภอต่างๆ

อำเภอเมือง-อำเภอคำเขื่อนแก้ว	23	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอมหาชนะชัย	41	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอค้อวัง	70	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอป่าดัว	28	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอเลิงนกทา	69	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอกุดชุม	37	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอทรายมูล	18	กิโลเมตร

การคมนาคมในท้องถิ่น มีรถยนต์โดยสารประจำทางระหว่างจังหวัด รถยนต์โดยสารในเขตจังหวัด และแท็กซี่ ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง เช่น อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเมือง

สวนสาธารณะพญาแถน ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ริมถนนแจ้งสนิท (ทางหลวงหมายเลข 23) ติดกับอ่างเก็บน้ำลำทวน ภายในสวนพญาแถนมีลำน้ำเล็กๆ คดเคี้ยวล้อมรอบพื้นที่ 18 ไร่ 2 งาน 57 ตารางวา บริเวณโดยรอบประกอบด้วยสวนไม้ดอกไม้ประดับ สังกัดศาลา (เวทีการแสดงกลางแจ้ง) สนามเด็กเล่น และสวนสุขภาพ ทางเทศบาลกำหนดให้สวนพญาแถนเป็นสถานที่จัดงานบั้งไฟประจำปี (พญาแถนเป็นชื่อของเทพเจ้าแห่งฝนตามความเชื่อของชาวอีสานว่า เมื่อถึงเดือนหกอันเป็นเดือนต้นฤดูฝน จะต้องทำบั้งไฟจุดขึ้นไป บนท้องฟ้าถวายพญาแถน ฝนจะได้ตกต้องตามฤดูกาล) นอกจากนี้ ยังใช้เป็นสถานที่จัดงานแข่งเรือสั้นประจำปี และงานสงกรานต์ เมื่อปี พ.ศ. 2525 สวนแห่งนี้ยังได้รับรางวัลสวนสาธารณะดีเด่น ประจำปีภาค 3 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

วัดมหาธาตุ ตั้งอยู่ภายในเขตเทศบาลเมือง เป็นวัดคู่ยโสธร มาตั้งแต่สร้างเมือง (บ้านท่าสิงห์เดิม) โบราณสถานที่สำคัญในวัดมี 2 แห่ง คือ พระธาตุยโสธร และหอไตร

พระธาตุยโสธร หรือพระธาตุอาณนที ตั้งอยู่บนน้ำอุโบสถ เป็นพระธาตุรุ่นเก่าที่สำคัญองค์หนึ่งในภาคอีสาน เจดีย์เป็นทรงสี่เหลี่ยมส่วนยอดคล้ายพระธาตุพนม ภายในพระธาตุบรรจุ อัฐิธาตุของพระอาณนที การก่อสร้างได้รับอิทธิพลศิลปะลาว ที่นิยมสร้างขึ้นเมื่อปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งตรงกับประวัติการตั้งเมืองและประวัติของวัดมหาธาตุฉบับหนึ่งว่า สร้างราว พ.ศ. 2321 โดยท้าวหน้า ท้าวคำสิงห์ ท้าวคำผา ซึ่งเดิมเป็นเสนาบดีเก่าของกรุงศรีสัตนาคณหุต (เวียงจันทน์) ต่อมาได้อพยพผู้คนภายใต้การนำของพระวอ พระตา ราว พ.ศ. 2313-2319 มาตั้งถิ่นฐาน ณ ที่นี้

ลักษณะพระธาตุ ฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยาวด้านละ 81 เมตร ก่ออิฐถือปูนเอวฐานคอคดเป็นรูปบัวคว่ำบัวหงาย เหนือขึ้นไปเป็น เรือนธาตุ มีซุ้ม 4 ทิศ ประดิษฐานพระพุทธรูปประทับยืน ส่วนยอดธาตุ มียอดปลีเล็กแซมทั้ง 4 ด้าน ยอดกลางทรงสี่เหลี่ยมสอบ มี 2 ชั้น รูปแบบการก่อสร้างคล้ายกับพระธาตุก่องข้าวน้อย และทางวัดจะจัดให้มีงานสมโภชพระธาตุอาณนทีขึ้นเป็นประจำทุกปีในเดือนมีนาคม

หอไตร เป็นที่เก็บคัมภีร์โบราณของวัด ตั้งอยู่ตรงกลางสระ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพระธาตุ แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลักษณะแบบหอไตรภาคอีสานทั่วไป มีทางเดินโดยรอบติดกัน ได้ชายคา บริเวณนี้เป็นที่เก็บรักษาตู้พระธรรม หีบพระธรรม เสลียงชั้นวางคัมภีร์ซึ่งนำมาจากเวียงจันทน์ มีซุ้มประตูและ บานประตูไม้สลักลวดลายเครือเถาลงรักปิดทองอย่างสวยงาม มีลวดลายการตกแต่งฝาผนัง ซึ่งเป็นลักษณะผสมแบบภาคกลาง ทำให้กล่าวได้ว่า หอไตรน่าจะสร้างขึ้นประมาณสมัยรัชกาลที่ 4-5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

พระธาตุก่องข้าวน้อย เป็นเจดีย์เก่าสมัยขอม ตั้งอยู่ในทุ่งนา ตำบลตลาดทอง อำเภอเมืองยโสธร ไปตามทางหลวงหมายเลข 23 (ยโสธร-อุบลราชธานี) ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 194 เลี้ยวซ้ายไปอีก 1 กิโลเมตร

พระธาตุก่องข้าวน้อย เป็นเจดีย์เก่าสมัยขอม สร้างในพุทธศตวรรษที่ 23-25 ตรงกับสมัยอยุธยาตอนปลาย ตั้งอยู่ในเขตวัดพระธาตุก่องข้าวน้อย ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงทุ่งนา ในเขตตำบลตลาดทอง พระธาตุก่องข้าวน้อยเป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูน รูปทรงแปลกไปจากเจดีย์โดยทั่วไป คือมีลักษณะเป็นก่องข้าว องค์พระธาตุเป็นเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สาม ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างด้านละ 2 เมตร ก่อสูงขึ้นไปประมาณ 1 เมตร ช่วงกลางของ องค์พระธาตุมีลวดลายทำเป็นซุ้มประตูทั้งสี่ด้าน ถัดจากช่วงนี้ ไปเป็นส่วนยอดของเจดีย์ที่ค่อยๆสอบเข้าหากัน เป็นส่วนยอด รอบนอกของพระธาตุก่องข้าวน้อยมีกำแพงอิฐล้อมรอบขนาด 5x5 เมตร สภาพโดยทั่วไปในปัจจุบันเนื่องจากพระธาตุชำรุดทรุดโทรม ปูนส่วนใหญ่ที่โบกไว้โดยรอบกะเทาะออกเกือบหมด และเห็นอิฐ ที่ใช้ก่อได้อย่างชัดเจน ส่วนยอดของพระธาตุก็หักพังลงมาก

นอกจากนี้บริเวณด้านหลังพระธาตุมี พระพุทธรูปอยู่องค์หนึ่งก่อด้วยอิฐ ชาวบ้านนับถือว่าศักดิ์สิทธิ์มาก และในเดือนห้า จะมีผู้คนนิยมมาสงฆ์น้ำพระและปิดทอง ซึ่งเชื่อกันว่าถ้าไม่ทำเช่นนั้น ฝนจะแล้งในปีนั้น

พระธาตุก่องข้าวน้อยมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ ซึ่งผิดไปจากปูชนียสถานแห่งอื่นๆ ที่มักเกี่ยวข้องกับเรื่องพุทธศาสนา แต่ประวัติความเป็นมาของพระธาตุก่องข้าวน้อยกลับเป็นเรื่องของ หนุ่มชานานที่ทำนาตั้งแต่เช้าจนเพล มารดาส่งข้าวสลาย เกิดหิวข้าว จนตาลายอารมณ์ชั่ววูบทำให้เขากระทำมาตุฆาตด้วยสาเหตุเพียงว่า ข้าวที่เอามาส่งดูจะน้อยไปไม่พอกิน ครั้นเมื่อกินข้าวอิ่มแล้ว ข้าวยังไม่หมดจึงได้สติคิดสำนึกผิดที่กระทำรุนแรงต่อมารดาของตนเอง จนถึงแก่ความตาย จึงได้สร้างพระธาตุก่องข้าวน้อยแห่งนี้ขึ้นเพื่อ เป็นการอุทิศส่วนกุศลขอโหสิกรรมและล้างบาปที่ตนกระทำมาตุฆาต

นอกจากนี้ที่บริเวณบ้านตลาดทอง กรมศิลปากรได้ดำเนินการ ขุดค้นเรื่องราวของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ได้ค้นพบโครงกระดูก มนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และภาชนะลายเขียนสีแบบบ้านเชียง ซึ่งกรมศิลปากรกำลังดำเนินการจัดตั้งอุทยานก่อนประวัติศาสตร์ขึ้น

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอป่าดิว

หมู่บ้านทำหมอนขิดบ้านศรีฐาน ห่างจากตัวเมืองยโสธร 20 กิโลเมตร ตามเส้นทางยโสธร-ป่าดิว-อำนาจเจริญ (ทางหลวงหมายเลข 202) ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 18-19 แยกทางขวามือ เข้าไปทางลูกรังอีก 3 กิโลเมตร หลังฤดูทำนาชาวบ้านแทบทุกครัวเรือนมีอาชีพทอผ้าและทำหมอนขิด นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปชมและซื้อหมอนขิดไว้เป็นที่ระลึก ซึ่งขณะนี้ได้รับความนิยมอย่างมาก ส่งเป็นสินค้าออกไปขายต่างประเทศ นับเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่น่ารายได้เป็นอันดับสองรองจากการทำนา

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเลิงนกทา

ภูถ้ำพระ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านกุดแห่ หรือ กุดแห่ ตำบลกุดเชียงหมี ห่างจากอำเภอเลิงนกทา 12 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 212 และห่างจากอำเภอเมือง 85 กิโลเมตร ที่เรียกว่า “ภูถ้ำพระ” เนื่องจากมีพระพุทธรูปอยู่ในถ้ำจำนวนมาก ล้วนแต่เป็นพระพุทธรูปโบราณอันศักดิ์สิทธิ์ทั้งสิ้น ถ้ำพระนี้เป็นถ้ำใหญ่กว้างประมาณ 3 วา ยาวประมาณ 8 วา ตั้งอยู่ชะง่อนภูด้านทิศใต้ มีทางเข้าไปตามซอกหินเป็นอุโมงค์ จากปากถ้ำเลยไปทางทิศเหนือ สามารถเดินลอดไปได้สบาย บนภูเขาภูนั้นนอกจากจะมีบรรยากาศร่มเย็นและร่มรื่นไปด้วยป่าไม้หนาทึบแล้ว บริเวณโดยรอบยังมีถ้ำอื่นๆ อีก อาทิ ถ้ำเค็ง ถ้ำงูชวง ถ้ำเกลี้ยง และถ้ำพรหมบุตร

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอดำเนินแก้ว

บ้านสงเปือย อยู่ห่างจากตัวเมืองยโสธร 25 กิโลเมตร ตามเส้นทางยโสธร-คำเขื่อนแก้ว-อุบลราชธานี โดยทางหลวงหมายเลข 23 จะมีทางแยกขวาเข้าไปอีกราว 10 กิโลเมตร

สิ่งสำคัญและปูชนียสถานที่น่าสนใจ มีดังนี้

พระพุทธรูปใหญ่ เป็นพระประธานในอุโบสถวัดสงเปือย มีขนาดหน้าตักกว้าง 3 เมตร สูง 8 เมตร เป็นพระพุทธรูปปั้นด้วยอิฐปูน มีอายุไม่น้อยกว่า 200 ปี เป็นที่สักการะของประชาชนในท้องถิ่น ถือเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์องค์หนึ่ง

เจดีย์บรรจุดินจากสังเวชนียสถาน เดิมเป็นเจดีย์เก่าอายุประมาณ 200 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2498 ได้ต่อเติมขึ้นใหม่ โดยเงินทุนของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม พระปลัดเขียน อัมมาพันธ์ นำดินจากสังเวชนียสถาน 4 ตำบล คือ ที่ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และ

ปรินิพพาน จากประเทศอินเดียมาบรรจุไว้

รอยพระพุทธรูปจำลอง จัดสร้างโดยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม และท่านผู้หญิง ในวันสงกรานต์ของทุกปีมีประชาชนในท้องถิ่นมาสงกราน้ำเป็นจำนวนมาก

พิพิธภัณฑ์ของโบราณ เป็นสถานที่รวบรวมของโบราณซึ่งเก็บและขุดมาได้จากดงเมืองเตยเมืองเก่าสมัยขอม ในพิพิธภัณฑ์นี้มีเตียงบรรทมเจ้าเมือง (เป็นศิลา) และศิลาจารึก สันนิษฐานว่าเป็นอักษรขอมโบราณ

ซากเมืองโบราณดงเมืองเตย อยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านสงเปือย ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากตัวอำเภอประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นสถานที่ที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งของอำเภอดำเนินแก้ว ภายในบริเวณดงเมืองเตยมีซากวัด สระน้ำ กำแพงเมือง ซึ่งปัจจุบันได้ชำรุดลงไปมากแล้ว แต่ยังมีเค้าโครงเดิมพอจะสันนิษฐานได้ว่าเดิมเป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณสมัยเจนละตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 จากข้อความที่พบในจารึกของกษัตริย์เจนละแสดงว่าโบราณสถานแห่งนี้สร้างขึ้นเป็นศาสนสถานในศาสนาพราหมณ์ที่นับถือพระศิวะ ในชวงเวลานั้น บริเวณดงเมืองเตย รวมทั้งชุมชนใกล้เคียงก็คงจะเคยเป็นเมืองที่มีชื่อว่า “ดั่งชะปุระ” ซึ่งคงจะมีความสัมพันธ์ในฐานะเมืองในปกครองของอาณาจักรเจนละ ซึ่งก็คืออาณาจักรขอม ในสมัยต่อมาที่แผ่อำนาจเข้ามาในเขตลุ่มแม่น้ำมูล-ชี ในช่วงเวลาดังกล่าว

กุ้งจาน ตั้งอยู่ที่บ้านงิ้ว ตำบลกุ้งจาน ห่างจากอำเภอดำเนินแก้วไปทางทิศตะวันออก 12 กิโลเมตร เป็นถนนลูกรังตามตำนานเล่าว่ากุ้งจานมีมาตั้งแต่ครั้งสร้างพระธาตุพนมจังหวัดนครพนม

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอมหาชนะชัย

รอยพระพุทธรูปจำลอง ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านหนองยาง ตำบลหัวเมือง ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศตะวันตก 6 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 2083 พื้นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปเป็นเนินทรายขาวสูงอกขึ้นกลางพื้นที่ลุ่มน้ำชี นับเป็นโบราณวัตถุอันล้ำค่าของจังหวัด บริเวณเดียวกันนี้ยังมีโบราณวัตถุอีกชิ้นหนึ่ง ได้แก่ พระพุทธรูปปางนาคปรก (ศิลาแลง) 1 องค์ ขนาดหน้าตักกว้าง 1 ศอก

และหลักศิลาจารึกทำด้วยศิลาแลง 1 หลัก สูงประมาณ 1 เมตร กว้าง 50 เซนติเมตร มีตัวหนังสือโบราณบันทึกไว้ว่า โบราณวัตถุทั้ง 3 อย่างนี้ พระมหากษัตริย์และสิทธิวิหริก ได้นำมาจากกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 1378 นอกจากนั้นก็เขียนบอกค่านมัสการพระพุทธรูปที่ไว้ บางตัวก็อ่านไม่ออกเพราะเลือนลางมาก ในระหว่างเดือนมีนาคม เมษายน ของทุกปี จะมีประชาชนจากอำเภอและตำบลใกล้เคียง ไปนมัสการเป็นจำนวนมาก

ประเพณี

งานประเพณีบุญบั้งไฟ มีขึ้นในวันเสาร์-อาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยแต่เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อ มุ่งแสดงออกถึงความสามัคคีของหมู่คณะ และมีความเชื่อว่า เมื่อจัดงานนี้แล้ว เทพดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจะดลบันดาลให้มีฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์

ต่อมาในปี พ.ศ.2522 ทางเทศบาลเมืองยโสธร และ คณะกรรมการจังหวัดยโสธรได้ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดงานประเพณีบุญบั้งไฟขึ้น เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ประเพณีนี้ ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น ทั้งในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยกำหนดวันงานแน่นอนทุกปี

พิธีกรรม บั้งไฟแต่ละอันที่มาเข้าขบวนแห่ จะถูกตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงามด้วยลวดลายไทยสีทอง ว่ากันว่าศิลปะ การตกแต่งบั้งไฟนี้ นายช่างจะต้องสับและตัดลวดลายต่างๆ นี้ไว้เป็นเวลาแรมเดือน แล้วจึงนำมาทากาวติดกับลูกบั้งไฟ ส่วนหัว บั้งไฟนั้นจะทำเป็นรูปต่างๆ ส่วนมากนิยมทำเป็นรูปหัวพญานาค อ้าปากแลบลิ้นพ่นน้ำได้ บ้างก็ทำเป็นรูปอื่นๆ แต่ก็มี ความหมายเข้ากับ ตำนานในการขอฝนทั้งสิ้น ตัวบั้งไฟนั้นจะนำมาตั้งบนฐาน ใช้รถ หรือเกวียนเป็นพาหนะนำมาเดินแห่ตามประเพณี

บั้งไฟที่จัดทำมีหลายชนิดคือ มีทั้งบั้งไฟกิโล บั้งไฟหมื่น และบั้งไฟแสน บั้งไฟกิโลนั้นหมายถึง น้ำหนักของดินประสิว 1 กิโลกรัม บั้งไฟหมื่นกิโลก็ใช้ดินประสิว 12 กิโลกรัม บั้งไฟแสนก็ใช้ดินประสิว 10 หมื่น หรือ 120 กิโลกรัม เมื่อตกลงกันว่าจะทำบั้งไฟขนาดไหน ก็หาช่างมาทำ หรือที่มีฝีมือก็ทำกันเอง ช่างที่ทำบั้งไฟนั้นสำคัญมาก ช่างจะต้องเป็นผู้มีฝีมือในการคำนวณผสมดินประสิวกับถ่านไม้ เพราะถ้าไม่ถูกสูตรบั้งไฟก็จะแตก คือไม่ขึ้นสู่ท้องฟ้า สำหรับไม้ ที่จะทำเป็นเสาบั้งไฟนั้น ต้องมีไม้ไผ่ที่ลำปล้องตรงกันเสมอกัน จะตัดเอาแต่ที่โคนต้น เพราะมีความหนาและเหนียว ความยาวนั้นแล้ว แต่จะตกลงกัน สำหรับขบวนแห่บั้งไฟนั้นมีความยาวหลายกิโลเมตร

ในวันรุ่งขึ้นเป็นการจุดบั้งไฟ จะมีการแบกบั้งไฟไปยังฐานยิง ในที่โล่ง ถ้าบั้งไฟของใครจุดแล้วยิงไม่ขึ้น คนทำจะถูกจับโยน ลงในโคลน ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันมา

สำนักงานจังหวัดยโสธร โทร. (045) 712722

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2
264/1 ถนนเขื่อนธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000
โทร. (045) 243770 โทรสาร (042) 243771
พื้นที่ความรับผิดชอบ : อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร